

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

za pošiljanje: za celo leto naprej 26 K — h, pol leta » 13 » — h, četrt » 6 » 50 » mesec » 2 » 20 »

V upravnštvu prejemanje: za celo leto naprej 20 K — h, pol leta » 10 » — h, četrt » 6 » — h, mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 100.

V Ljubljani, v ponedeljek, 4. maja 1903.

Letnik XXXI.

Ex lex.

Dunaj, 2. maja.

V prihodnji seji hočejo posl. Schönerer in tovariši vložiti interpelacijo na min. predsednika glede dogodkov v ogrski zbornici. Na Ogrskem se je s 1. majem pričelo „ex lex“ stanje, ki utegne trajati več časa. Vsled tega ogrski parlament skoraj gotovo v pravem času ne reši nagodbene predloge. Ker pa je v smislu dogovorov, ki so izraženi tudi v nagodbi sami, treba ustavnega odobrenja obeh parlamentov, zato hočejo vprašati interpellantje: Kaj hoče avstrijska vlada ukreniti z ozirom na izjemne razmere na Ogrskem? Drugič, ali ne kaže, da se razprava o nagodbi toliko časa odloži, dokler se na Ogrskem ne povrnejo redne razmere?

Ex lex! Ta kanibalska latinščina označi tudi zmedene razmere na Ogrskem. S 1. majem upravlja vlada državne posle brez ustavnega dovoljenja. Ustava ni razveljavljena, ministerstvo ostane na krmilu, a nima ustavne pravice zahtevati davke. Vlada bi morala po strogih ustavnih pojmih uradnikom ustaviti plače, promet na državnih železnicah, s kratka: državni stroj bi moral počivati, ustavno življenje bi moralo ponehati.

To je dosegla opozicija z obstrukcijo v poslanski zbornici. Kakor znano, ogrska opozicija neče dovoliti večjega števila novincev za skupno armado. Njen smoter je — posebna ogrska armada z madjarskim poveljnim jezikom, madjarskimi znaki in zastavami. Madjarski šovinisti ne pomislijo, da s tem razrušijo temelj državne obrambe, da armado razdele v dva tuja si tabora in da je konečno mogoče govoriti le o madjarskih polkih, a nikdar o madjarski armadi s hrvaškimi, rumunskimi, slovanskimi in drugimi polki.

Sedaj že se maščuje vedna prijenljivost nasproti madjarskim šovinistom, ki niso le v Košutovi stranki. Saj je celo sedanjí predsednik zbornice in vplivni član vladne večine, grof Apponyi do najnovejšega časa v tem oziru posredoval podpiral težnje ogrske opozicije, da utrdi svoje stališče mej onimi, katerim še vedno v ušesih zvoni znani rek: »Extra Hungariam non est vita, et si est vita, non est ita!« Kakor da bi bila madjarska zemlja središče sveta, obljubljena dežela, koder se cedita mleko in med po širokih strugah.

Madjari so si menci roke ter vihali brke in nosove, ko je obstrukcija v avstrijski zbornici prodrla ustavne bregove in so avstrijske vlade morale s § 14 goniti državni stroj. Ponosno so zrlí čez Litavo ter pretili, da ne pritrdijo protiustavni nagodbi. In danes se maščuje usoda. Nagodbeni in carinski odtok marljivo nadaljujeta razpravo o nagodbenih predlogah, dočim so Madjari zagazili v — ex lex, da vlada nima ne vojaških novincev, ne začasnega proračuna, in da se bliža 1. julij, ko bi po dogovoru obeh vlad morala stopiti v veljavo nova carinska in trgovinska zveza mej Avstrijo in Ogrsko.

Zato morda ni neslana Schönererjeva interpelacija, kaj hoče avstrijska vlada ukreniti z ozirom na izjemne razmere na Ogrskem v slučaju, da ogrski parlament do konca junija ne odobri nagodbe.

Praktičnega uspeha ta interpelacija ne bode imela, ker vladi sta gotovo edini glede korakov in sredstev za slučaj, da tu ali tam parlament o pravem času ne reši nagodbe, ki itak le podaljša za 10 let privilegije ogrske državne polovice. Dobro pa je le in po-

trebno, da se Madjarom izpraša politična vest, ki pozna le svoje zahteve in prezira pravice najozžjega zaveznika, brez katerega bi bili ničla v družini evropskih narodov.

Ogrski ministerski predsednik pl. Szell je sicer opetovano svaril opozicijo, naj opusti obstrukcijo; brez ovinkov je izjavil, da ostane na svojem mestu, dokler ima zaupanje krone, ter brani ustavo proti razdirajoči povodnji onih življev, katerim je popolnoma samostojna ogrska država ideal. Tudi grof Apponyi je v zadnjem trenutku priskočil Szellu na pomoč z izjavo, da s tovariši ne zapusti vladne ladije in hoče tudi v bodoče vstrajati na svojem mestu kot predsednik zbornice. Celo molčeči poljedelski minister Daranyi, ki je menda čakal na Szellovo dedščino, je opoziciji zmvial glave. Toda opozicija je zašla v zagato, ter mora nadaljevati svoj boj proti večini in vladi, ako ne dobi primernih koncesij. In to je ravno, kar mora zanimati tudi nas, ker vsaka koncesija madjarski opoziciji je mogoča le na naš račun in na škodo skupne države. V madjarskem narodu že od nekdanj živí protiaustrijski duh. Ker ogrski državni zbor še nadalje zboruje, more opozicija s svojimi agitacijskimi govori napraviti še širši propad mej Avstrijo in Ogrsko. Zato pač kot zagovorniki skupne države in armade želimo, da ostane pl. Szell neizprosni in jekleni nasproti Košutu in tovarišem, ki hočejo vedno le z avstrijskega telesa rezati kože za svoje opanke. Vendar pa ne smemo zamolčati, da sta vlada in njena ogromna večina izpočetka prenizko cenili opozicijsko taktiko. Že pred meseci je bilo jasno, da hoče opozicija s svojo obstrukcijo vlado spraviti v — ex lex ter jo prisiliti do koncesij na škodo skupnosti armade. Toda večina in vlada sta dosledno molčali, dokler ni voda že tekla v grlo. Mi ne vemo, kaj nameravajo storiti merodajni krogi na Dunaju in v Pešti. A to vemo, da avstrijski parlament Madjarom ne dovoli novih koncesij, najmanj pa na račun skupne armade. Ako pa dobe Ogri svojo armado, potem naj jo tudi sami plačajo. Toda v istem trenutku je habsburška monarhija nehala biti velisila.

Dogodki na Hrvaškem.

Iz Zagreba, 3. maja.

Strah, ki je navdajal mažaronske kroge radi 1. maja, je minil. 1. maja je bilo v Zagrebu čisto mirno. Seveda čudno ni, da je bilo tako, saj je bila vendar od ranega jutra do pozne noči vsa posadka od šest pešbataljonov, enega eskadrona husarjev ter čez sto žandarjev in redarjev na nogah. Zagrebčani so se ta dan sprehajali po zagrebških ulicah v sencí bajonetov. Vendar pa pri vsem tem zagrebško prebivalstvo ni tičalo doma, marveč so bile polne skoraj vse ulice, posebno Ilica, ko se je ljudstvo zvečer vračalo v mesto. Zdaj se je seveda tudi vojska porazmestila po strateških (!) propisih. Na Jelačevem trgu sta stala dva reda pešcev, vse postranske ulice pa, ki vodijo v gornje mesto, so zastražili žandarji in vojaki. Na prilazu v Mesniške ulice, odkoder je glavni prilaz v gornje mesto, je stal oddelek husarjev, spredaj pa dva reda pešcev. Čsinniki so nadzirali to svojo vojsko. Po ulicah pa je hodilo več oddelkov žandarjev, stražarjev, detektivov in redarstveni poverjeniki. Veselo občinstvo, mladež in delavci so se sprehajali po Ilici ali se pa zbirali radovedni okoli husarjev, ki so seveda vsi domači ljudje Hrvatí. Mladež je prepevala rodoljubne pesme. Zvečer se je vse trlo ljudstva po Ilici med stražarji, žandarji in vojsko, vse je nosilo na prsih narodne ko-

karde, trake ali pa cvetje. To je trajalo precej dolgo; vendar pa je bilo redarstvo toliko oprezno, da ni napadalo občinstva, ki se je slednjič mirno razšlo. Kdor je opazoval ponašanje našega občinstva pri takih prilikah, ta se mora zares le čuditi, da pride sploh do izgrediv. Občinstvo je mirno in se ponaša dostojno, ne plaši se niti bajonetov, niti sabelj niti karig, ali se tudi ne pregreši proti javni oblasti. Vse izgrede, ki so se dozdaj dogodili, je izzvalo le redarstvo po svoji nespretnosti. Zagrebčani smo že tako navajeni žandarjev, vojakov in redarjev po ulicah, da se nanje nobeden na ozira, če tudi jih sreča na vsakih deset korakov vsaj po štiri ali pet. A vsi ti ljudje tratijo zastoj čas po zagrebških ulicah, a mesto bo moralo zanje plačevati velike naklade. To so seveda posledice vsakega nasilnega sistema, samo je žalostno, da sicer dobro in mirno hrvaško ljudstvo mora le prepogostoma trpeti taka nasilja.

Danes dopoldne je bilo zopet živahno v Ilici. Prepevalo se je na ves glas, posebno narodna himna, vendar pa redarstvo ni preprečilo prepevanja ter se je vse mirno razšlo. Svet se ni še pomiril, a se tudi ne bode, dokler se mu ne da zadoščenja. Toda mesto zadoščenja se je oglašil v uradnem listu glavni oproda banov, dr. Tomašić, ter hotel dokazati, da mažarska zastava sme viseti na Hrvaškem po nekem dogovoru med ogrsko in hrvaško regnikolarno deputacijo iz leta 1886. To pa ni resnično, kar mu je temeljito dokazal dr. Mazurk, ki v tej stvari ni našel med spisi omenjenih regnikolarnih deputacij, namreč hrvaške, niti ene črke. Tako sramotno pobit se je zopet oglašil v soboto v drugem članku, češ, da se je ogrska regnikolarna deputacija izjavila za to, da visi poleg hrvaške zastave tudi mažarska na vseh zajedniških uradih na Hrvaškem, dokler se o tem ne sporazumi s hrvaško deputacijo ter o tem sklene postava. Do tega pa ni nikdar prišlo, a vsak sklep regnikolarnih deputacij velja le, če ga odobri oboja sabora, kar je potem postava. Postava o mažarski zastavi na Hrvaškem tedaj ni, pa potem jej tudi ni mesta na hrvaških tleh. Če se pozivljejo mažaroni na prakso, je to prav slab izgovor, ker na Hrvaškem se je do zdaj že preveč prakticalo ter na ta način pogazilo toliko postav, da je narodu že dogorelo ter izzvalo že toliko nemirov in tudi te poslednje.

Predvčerajšnjem je prispel v Zagreb bivši zapovedujoči general na Hrvaškem in zdaj zapovednik cesarske telesne straže general Bechtolsheim ter je odšel pri banu. Po mestu se govore čudne vesti radi tega prihoda generala Bechtolsheima z Dunaja. Poznato je, da je general Bechtolsheim, dokler je bil v Zagrebu, prijateljaval z banom, a da bi ga prišel obiskat v teh nemirnih časih po svojem lastnem nagibu, ni verjetno.

Zatrjuje se od več strani, da je prišel general Bechtolsheim v Zagreb izravnat neke razprtije med banom in generalom hrvaškega domobranstva Čaničem. Ob svojem času sem sporočil, da general Čanič ni hotel dati na zahtevo banovo svojih domobrancev za stražo proti demonstrantom, ker po propisih mora najprej v takih slučajih redna vojska posredovati; a le-te je dosti v Zagrebu, da uduši vsak upor. Ban se je bržkone radi tega pritožil na Dunaju, in general Čanič je kmalu na to odpotoval na Dunaj. Kako je svoje stvari tukaj opravil, nam ni znano, domobranci pa vendar niso bili do zdaj še nobenkrat pozvani, da vrše redarstveno službo. Po tem soditi, je general Čanič zmagal. Vendar pa je moral biti razžaljen, če je res, kakor se sploh pripoveduje, da je navestil banu dvoboj. Morda je radi tega prispel general Bechtolsheim z Dunaja v Zagreb, da izravna to neugodno zadevo med banom in generalom Čaničem, če je sploh resnična. Vsekakor prihod generala Bechtolsheima ni brez pomena.

Izvolitev Barčića razveljavljena.

Poročali smo že, da namerava mažaron ska večina reškega občinskega zastopa raz-

veljaviti izvolitev edinega Hrvata Barčića, ki je prodrl pri zadnjih volitvah. Kar se je pričakovalo, se je zgodilo v zadnji seji. Reški mestni očetje so v svoji neomejeni strasti razveljavili izvolitev kremenjaka Barčića. Njegova prisotnost v mestnem zboru jim je bila trn v peti. Kar pobesnili so od jezice, ko so čuli, da pride po 36 letih, v katerih ni bil izvoljen noben Hrvat, v mestno dvorano oni Barčić, ki spada mej najstarejše in najvstrajnejše hrvaške borilce na Reki, ki jim je s svojim kritikujočim nožem pomešal štrno mej reškimi prebivalstvom. Toda vkljub temu sklepu je Barčić še vstrajal na svojem mestu. Trikrat je vlemožni gospod župan Vio, ki mora z materjo govoriti v hrvaškem reškem narečju, zaukazal, naj Barčić po zakonu zapusti dvorano, a neustrahljivi Barčić, 73-leten starček, je odgovoril odločno: Nisem prišel sem po svoji volji, ampak po volji volivcev. — J a z s e u m a k n e m s a m o s i l i ! « Nato je župan razpustil sejo. Ali komaj so izšli gospodje na mali trg pred magistratno palačo, privedlo je hrvaško prebivalstvo Barčiću navdušene ovacije. Ker ovacij ni hotelo biti ne konca ne kraja, moral se je pred kavarno „Flumana“ ustaviti. Nekdo je prinesel stolico, in tukaj — na javnem prostoru se je v kratkem govoru zahvalil meščanstvu, obljubivši, da hoče vso svojo energijo žrtvovati meščanstvu v prid. Omeniti moramo, da o razveljavitvi Barčićeve izvolitve ni še padla zadnja beseda. Volilci imajo pravico do priziva na upravno sodišče.

Dogodki v ogrskem parlamentu.

V sobotni seji se je nadaljevala razprava o vladnem poročilu glede ex lex-sanja. Sicer ta seja ni bila tako burna, kakor petkova, ker so se duhovi že pomirili, a delo ni prav nič napredovalo, ker po običajnem uvodu razun v petek prigrbljenega posl. Visontaya v sobotni seji ni nihče govoril k dnevnemu redu. Razprava o tem vladnem poročilu se nadaljuje danes in morda še ves tekoči teden. — Sploh se pa razmere še niso v ničemur premenile, čeravno v liberalnih krogih trdijo, da se je pojavil razpor v opoziciji. Pravijo namreč, da je postal prvi vodja opozicije sedaj poslanec Polonyi in da je Košut izgubil ves vpliv. Polonyi neki namerava v javni seji napasti poslanca Bartho in Homjathyja ter ju na ta način izriniti iz stranke. Vkljub temu je še vedno vsa moč v rokah radikalne struje v neodvisni stranki. Ta je na sobotnem sestanku sklenila, da bo z burnimi nastopi preprečila razpravo o budgetnem provizoriju ter s tem pokazala vladi, da s sedanjim parlamentom ne more več vladati in da bo torej prisiljena ali odstopiti ali pa razpustiti državni zbor.

Sibirski železnica dogotovljena.

Pred ravno desetimi leti se je sešel odbor za gradnjo sirske železnice, kateremu odboru na čelu stoji sam ruski car Nikolaj II. Te dni je bila svečana seja tega odbora, v kateri so poročali o delovanju tega odbora in o glavnih vseh gradnje sirske železnice. Glavna zadača odbora, da s to velikansko železnico zveže skrajne pokrajine istočne Sibirije z evropsko Rusijo, je zdaj malone izpolnjena. Dozidati je še mali kos proge ob bajkalskem jezeru, čez katero je ustanovljena parobrodna zveza. Proga sirske železnice je dolga 5628 vrst in stane 384 604 000 rubljev. Razun tega je določenih 94 220 660 rubljev za razširjenje tovornega prometa. Ta kolosalna železnica je velikega pomena ne le za Rusijo, marveč tudi za ostali svet. To je zdaj najkrajša pot iz Evrope na azijski iztok. Dosedaj je pot iz zapadne Evrope v Šangaj trajala okoli 35 dni, sedaj bo krajša za več nego polovico. Iz Hamburga v Šangaj čez sueški prekop se pride s parobrodom v 36 in pol dneh, a po sibirski železnici se bo prišlo v 17 dneh in 6 urah. Sibirski železnica je izpeljana tudi preko Mandžurije in je torej popolnoma dokončana. V začetku marca izročila se je prometu.

Iz brzojavk.

Poslanska zbornica ima prihodnjo sejo jutri. Govorila bosta glavna go-

vornika v »Rectus« sferi. — Novi gališki namestnik grof Potocki je bil včeraj na Dunaju. — Pruski deželni zbor zaključen. V petek popoldne je bil v deželnem zboru prebran kraljev reskript, s katerim se zaključuje zasedanje. — Nemški cesar v Rimu. V soboto popoldne ob 5. uri 15 minut je došel nemški cesar v Rim. Sprejem na kolodvoru je bil iskren. — O Edvardovem obisku v Vatikanu poroča »Voce della Verita«, da je angleška vlada vprašala pri Vatikanu, če je papež voljan sprejeti kralja, nakar je došel veleprijazen odgovor. O kaki izraženi želji od strani Vatikana ni govora. — Angleški kralj v Parizu. Obisk kralja Edvarda pri Loubetu v palači elizejski je trajal v soboto pol ure in je bil prisrčnega značaja. Na večer sta oba glavarja držav obiskala »Theatre Française«. Ko sta se vozila po krasno razsvetljenih ulicah, ju je velika množica prisrčno pozdravljala. — Pretep med francoskimi in italijanskimi vojniki. Dne 1. maja zvečer je prišlo v neki kavarni v Kaneji na Kreti valed prepira med francoskimi in italijanskimi vojniki do tepeža, v katerem sta bila dva Francoza težko ranjena. — Dogodki na Španskem. Demonstranti so zažgali davčno poslopje v Almeriji in so obmetavali orožnike s kamenjem. Orožniki so streljali in so ranili dve osebi. V Fomilli, provincija Murcija, so udrli delavci v mestno hišo, zahtevaje kruha. Delavci so streljali na orožnike. Ti poslednji so tudi rabili orožje in ste bili o tem ubiti dve osebi, mnogo njih pa ranjenih. Težko ranjen je bil tudi eden častnik. — Kriza v Srbiji. Naučni minister Lazarovič je podal ostavko. Na njegovo mesto bo pozvan senator Sivanović, ki je seveda zopet liberalec.

Poziv.

P. Ladislaus Hrovat, zaslužni slovenski pisatelj, jezikoslovec, profesor i. t. d. ter **P. Florentin Hrovat**, znani mladinski pisatelj in ljudskošolski učitelj, oba rojaka tuhinjska, pač zaslužita, da se jima postavi v rojstvenem kraju skromen spomenik, oziroma spominska plošča.

Zato se podpisani odbor obrača do vseh čestitcev in prijateljev zaslužnih pokojnikov s prošnjo, da naj blagovolijo v ta namen po svoji volji in zmoglosti prispevati z denarnimi doneski, kateri naj se pošiljajo na naslov: Gdčna Pavlina Rusova, učiteljica v Zg. Tuhinju, pošta Laze pri Kamniku.

Imena darovalcev se bodo objavila po časopisih.

Odbor

z a s p o m i n s k o p l o š č o.

NB. Časopisi se prosijo za ponatis.

Dnevne novice.

V Ljubljani 4. maja.

Manifestacija goriških Slovencev.

Včeraj so goriški Slovenci sijajno manifestirali za katol. narodna načela in pokazali so, da je vedno trdnjša sloga, ki jih edini v teh načelih. Včerajšnja manifestacija je pričala, da je v vrstah goriških Slovencev polno navdušenja za dobro stvar in da je mej njimi veliko število mož, katerim delo za ljudstvo ni prazna beseda. Posebno lepo je bilo videti, da se je proslave goriškega »Slov. kat. delav. društva« udeležilo tudi mnogo goriške slovenske inteligence, za kar ji hodi čast. Slavnost »Slov. katol. delav. društva« v Gorici se je pričela včeraj popoldne ob 1/3. uri popoldne s cerkveno slavnostjo v cerkvi sv. Ignacija. Cerkev je bila natlačena goriških Slovencev in Slovenk in mogočno je donelo iz cerkve prešernim goriškim Lahonom na uho vzneseno slovensko petje. Peli so vsi navzoči slovenske litanije tako mogočno, tako čustveno, da je bila to tudi nekaka krepka manifestacija goriških Slovencev za pravice v cerkvi. Pred glavnim oltarjem je stala zastava »Sloven. kršč. soc. zveze«, odičena s trobojnim slovenskim trakom, poleg nje pa je čakal blagoslovljenja novi prapor goriških kršč. soc. delavcev, katerega je gdč. Šantlova okrasila s krasnima slikama umetniškega svojega čopiča. Slavnostni cerkveni govor je imel naš rojak đ. g. Dermastia, ki je navdušeno vnel navzoče za edinost v načelih. Naj nam bo vzor sloga starih kristijanov, kateri so se čudili Rimljanom in ki je premagala paganstvo. Novo zastavo, kateri je bila kumica blag. gospa Avgusta Pirjevec, je ob obilni asistenci blagoslovil preč. gosp. prelat monsignor dr. Gabrijevčič, nakar se je nova delavska zastava pobratila z zastavo »Slovenske krščansko-socialne zveze«. Po končani cerkveni slovesnosti se je razvil

z novo zastavo na delu dolgi sprevod po ulicah goriškega mesta do meje občine St. Peter, kjer se je smela razviti tudi zastava »Zveze« in so prisli nasproti z veliko slovensko trobojnico vrli mladeniči iz Bilj. Na meji šentpeterske občine so pričakovali sprevod starih in zastopniki ondotnih društev. Krepko je pozdravil goste gospod župan Botulin, nakar so zadoneli navdušeni »Zivio«-klici značajnim šentpeterskim in njihovemu vrlemu županu. Od vseh strani so prihajale mej tem na posestvo ondotnega »Kmetijskega društva« nepregledne množice in skoro je bilo na vrtu in bližnjih travnikih natlačeno občinstvo. Bilo je navzočih okoli 3000 oseb, na čelu jim poslanci in mnogi goriški župani in občinski svetniki. V St. Petru, kjer je bilo pred par leti mogoče Andreju Gabrščku razbiti katoliško-naroden shod, se je vršila tako sijajna manifestacija katoliške zavesti, da si bolj sijajne ne moremo misliti. Ta dan je pokazal, da preko brezmiselnega rovanja liberalcev katoliška zavest krepko napreduje in zmaguje tudi na Goriškem. Navzoči so bili odposlanci 43 društev iz Gorice, Ljubljane, Bilj, Sempasa, Podgore, Mirne, Kamnja, Rihemberga, St. Petra, Pevme, Čepovana, Solkana, Medane, Dornberga, Kobarida, Kronberga, Vrtojbe itd. Slavnostni prostor, kakor tudi St. Peter, je bil okrašen z zastavami, streli s topičev so naznanjali tudi v okolico, da se vrši pomembna slavnost. Slavnost je otvoril đ. g. dr. Andrej Pavlica pozdravljajoč goste s Kranjskega, vodjo kršč. socialcev dr. Kreka (gromoviti »Zivio«-klici), državne in deželne poslance in župane ter zastopnike društev, na čelu vsem vodjo goriških Slovencev dr. Antona Gregorčiča. (Ob tem pozdravu je nastalo nepopisno navdušenje. Dolgotrajni klici »Zivio dr. Gregorčič« so pretresali zrak in pričali o zvestobi goriških Slovencev do svojega zaslužnega voditelja.) Vojsška godba in krasno petje pevskega zbora iz St. Petra pod velespretnim vodstvom g. nadučitelja Lavrenčiča ter slavnosti primerne deklamacije na čast sv. očeta Leona XIII., katerega jubilejni proslavi je bil namenjen oficijelni del slavnosti, so vnela srca. Navdušenje je kipelo v množici in po posameznih točkah je odmevalo dolgotrajno zasluženo odobravanje. Slavnostni govornik je bil predsednik »Slovenske krščansko-socialne zveze« dr. Krek. Govoril je o pomenu Leona XIII. za socialno gibanje in o razložkih, ki so mej nami in soc. demokrati. Boj za združevanje je sedaj prva parola delavskega ljudstva. Socialni demokrati povemo, da smo bolj socialni nego ona, ker njen socializem prekaša požrtvovalnost za delo za ljudstva blagor v naših vrstah, prekašamo jo v ljubezni, ker ne delamo v sovraštvu do vsega, kar obstoji. Socialni smo, a tudi pravični. Marks upa rešitev socialne besede od sile obupanah, mi pa pravimo, da bo zmagala moč pravice, resnice, za kar hoče sv. oče, da delujemo. Mi hočemo, da postane naše ljudstvo za to zmago sposobno. — Sv. oče hoče inteligentno, kulturno napredno ljudstvo. Namestu »inteligence«, ki z viška hoče gospodariti proti ljudstvu, mora stopiti inteligentna ljudstva. Naš narod bi moral poginiti, ako ne vzdignemo ta zaklad inteligence našega ljudstva, da postane narod sposoben za boje, a tudi za — zmage. Marks zahteva vere v svoj nauk, ki trdi, da bo družba propadla; nobenega zagotovila ni dal svojim vernim za to vero in vender soc. demokratje slepo verujejo v te prazne besede. Tudi Leon XIII. zahteva vere, vere v to, da pravica mora zmagati, ker je to zagotovil vedno pravični Bog, ker so to nauki evangelija, ker je to Bog sam učil. Kot ima od Gospoda naročeno, razlaga Leon XIII. evangelij revežem in ne zahteva za sebe vere, ampak za Gospoda. In proti slepi Marksovi veri ima naša vera zagotovilo, da je peklenška vrata ne bodo premagala. Socialni demokratje so rudeči, mi smo tudi, a naša rudeča barva ni barva strasti, ni barva sovraštva in krvi, ampak je barva ljubezni, barva naše gorke krvi, ki se v ljubezni za ljudstvo pretaka po naših žilah. In ko bode rudeča soc. dem. cunjja že davno izgubila svojo barvo, pa bo v naših prsih vrela goraka kri za naše ljudstvo. Delajmo

po poukom in izobrazbo ljudstva, in semtertje se v poduku spomnimo tudi revščine naših liberalcev; oni so ubogi revčki, ker so se tako odtujili ljudstvu. Govornik se je ozrl na to še v markantnih potezah na gonjo liberalcev proti duhovščini in dejal, da se vračajo časi apostolski, v katerih je sv. Peter rekel: »Zlata in srebra nimam, a v imenu Jezusa Kristusa ti rečem: »Vstani in hodi!« Tako tudi mi pravimo svojemu ljudstvu: Vstani in reši se svojih sovražnikov, da boš samosvoj gospodar na svoji zemlji, in hodi! — Besede dr. Krekove so vzbujale gromovito odobravanje, in videlo se je, da so padle na rodovitna tla. Mej tem je došlo več brzojavnih pozdravov: drž. posl. dr. Žitnika, slov. kršč. soc. delavstva iz Trzide, tovarišev Gostinčarja in Zillerja itd. — Dežel. poslanec đ. g. Grča je pozdravil zborovalce z lepim nagovorom, v katerem jih je vnel k delu za organizacijo. »Nam se ni treba bati prihodnosti, zaključil je g. poslanec svoj govor, »ker imamo trdno upanje, da zmagamo!« Zaključil je oficijelni del đ. g. dr. Andrej Pavlica z željo, da bi bili goriški Slovenci vedno tako edini, kakor so se pokazali na tem zborovanju. S »slava« klici sv. očetu in presv. cesarju so se odzvali zborovalci njegovemu pozivu. Vse navzoče ljudstvo se je odkrilo in s spremljevanjem godbe mogočno pelo cesarsko pesem. Po oficijelnem delu se je razvila živahna prosta zabava z vojaško godbo in prekrasnim petjem pevskih zborov iz St. Petra in Bilj. Slovensko katoliško ljudstvo goriško se je odkritosrčno radovalo svoje vzajemnosti in navdušenju je naraščalo v zavesti, da ta vzajemnost daje moč, ki premaga vse skrite in odkrite sovražnike slovenskega ljudstva. Res krasna je bila ta manifestacija za katoliška načela in za Leona XIII., v delu za ljudstvo osivelega starčka na Petrovem prestolu. Manifestacija pa je bila tem pomembnejša, ker je ljudstvo samo manifestiralo, ker je bila to manifestacija naroda, ne pa kaka omejena prireditel n. pr. v ozkem birokratiškem krogu, iz katerega ne pride nič v ljudstvo in za ljudstvo. — Čist vsem, ki so se trudili za prireditev take lepe slavnosti, predvsem pa čast čilemu »Slov. katol. delavskemu društvu« v Gorici, kateremu hodi včerajšnji dan bodrilo k nadaljnemu vstrajnemu napredovanju!

Razkrinkana »Narodova« laž. »Slovenski Narod« je pred kratkim objavil senzačno vest, da sta dva duhovnika iz podgrajskega okraja zaradi nekkih sramotnih činov pobegnila: T. v Ameriko, R. ne ve se kam! To vest je seve podal v taki obliki, kakoršna najbolj prija znani »inteligenci«. Sedaj pa objavlja tržaška »Edinost« dopis, ki drastično osvitljuje »Narodovo« lažljivost. »Edinost« namreč piše: »T. ni pobegnil, ampak dejstvo stoji, da je bil na lastno prošnjo in vsled posebnega posredovanja slovenskega ameriškega škofa odpuščen iz te škofije. In dejstvo je, da so njegovi odhod obžalovali tamošnji narodni krogi. Kar pa se dostaje gosp. R., stoji dejstvo, da je bil istivedno in v prvi vrsti med narodnimi boritelji, da je bil isti za tistih glasovitih volitev v Podgradu, v tisti gigantski borbi Rinaldini contra Jenko, med njimi, ki so nastavljali orožnikom prsa, da je zmagala slovenska stvar nad zakletim sovragom. Sedaj pa je gospod R. težko bolan in je ležal vse velikonočne praznike v postelji. In ker ni imel na svoji duhovniški postaji zdravniške pomoči in ker mu je bil tadi tamkaj zrak preoster, je odšel za nekaj časa v Opatijo, kjer se tudi sedaj nahaja. To so dejstva. Sedaj pa naj blagovolijo čitatelji primerjati ono brezvestno notico v »Slov. Narodu«. — »Edinost« seve nima za »Narod« nikake druge graje nego vzklík: »O Ljubljana, Ljubljana — naša ljuta rana!« Umevno, narodnih in obče priljubljenih duhovnikov ni oblatil »klerikalce«!

† **Simon Rutar.** Nesrečne nagle smrti je umrl prošlo noč profesor Simon Rutar. V zgodovini slovenskega slovstva si je pridobil ime kot zemljepisec in zgodovinar.

Rojen je bil l. 1851. pod Krnom na Primorskem. Najprej je bil suplent na goriški gimnaziji, potem je pa učiteljeval v Kotoru, Spletu, od l. 1881. na ljubljanski višji realki, od l. 1890. na tukajšnji nižji gimnaziji. Preiskoval je najstarejšo dobo slovenske zgodovine, nabiral narodno blago, ocenjeval zgodovinske spise in popisoval slovensko zemljo. Najrajši je preiskoval svojo goriško domovino in kraje beneških Slovencev. Največ je pisal za »Slov. Matico«, katere je zadnji čas izdala več njegovih del. Zbirka »Slovenska zemlja«, kolikor je je doslej izšlo, je večinoma sad njegovega truda. Bil je sodruknik tudi »Izvestju muzejskega društva«. Za šolske namene je spisal »Domoznanstvo« in »Zemljepis«. Pisal je jasno, točno in skrbno nabiral gradivo. Zadnji čas je moral pustiti šolo, ker vsled razdraženega živčevja ni mogel več poučevati. Pešal je vidoma, telesno in duševno. Pred kratkim je odšel za nekaj časa v Gorico, a se je vrnil v Ljubljano, ki mu je bila najbolj priljubljena. Mislil je iti zopet za nekaj dni v Gorico, a prehitela ga je smrt. N. v m. p!

Škof Nagl in slovenski jezik.

Pred nekaj dnevi je imel tržaški vladika, kot javlja tržaški »Novi List«, kanonično vizitacijo v piranskem dekanatu. Z veseljem konstatujemo, da je imel v Kortah lep nagovor na ljudstvo v slovenskem jeziku; duhovniki in verniki niso tega pričakovali; zato so bili toliko več veseli, ko so slišali iz škofovih ust besede, koje so vsilabko razumeli. Pustivši na stran vprašanje, koliko truda in dobre volje je zahteval ta nastop za moža, koji se upa v tako kratkem času govoriti javno v prej nepoznanem jeziku, povdarjamo ta čin posebno radi tega, ker je vladika dal s tem izraz svojem res katoliškemu načelu: naj se podaje vsakemu narodu božja beseda v njegovem jeziku. To naj si zapomnijo tisti slovenski kričači, ki slikajo škofa kot največjega zatratelja vsake slovenske besede, in tisti laški fanatiki, ki bi radi videli, da naš narod ne sliši niti od duhovnika svoje besede.

Zaradi bolezni preselil se je v Gorico in stanuje na Franc. Jožefovem tekališču št. 40 preč. g. Marko Vales, kurat v Gor. Branici. Priporočamo ga njegovim so-bratom v pobožen memento.

Po + g. Jožefu Kerčonu, duh. svetniku, župniku v Predosljih bo opravilo osmega dneva v sredo ob devetih.

Društvo »Pripraviški dom« je imelo včeraj dne 3. maja svoj občni zbor. Gospod tajnik in blagajničar je poročal, da se je do zdaj (do 1. februarija tek. leta) nabralo društvenega premoženja 32145 K 9 h. Sicer je to že lepa svota za kratki osemletni obstanek društva, vendar ni popolnoma zadovoljen, češ, da letna udnina že vpisanih članov ne dohaja redno, da je še vse premalo udeležencev, če se pomisli, koliko je dobrih ljudi v naši deželi, ki radi požrtvovalno podpirajo blagodejna in koristna podjetja. Tudi društveni list »Vrteo« z »Angelčkom« bi imel lahko veliko več naročnikov, ako bi se v dobrih družinah bolj vpoštevalo, kolike vrednosti je dobro berilo za vzgojo mladine. Gospod ravnatelj Levce se je odboru zahvalil v imenu ubožnih dijakov, ki jih društvo podpira, rekoč, da on ve ceniti vrednost in potrebo te izdatne podpore (400 kron za društveno leto 1902). — Tudi mi prav toplo priporočamo »Pripraviški dom« in želimo, da bi se kmalu uresničil njega glavni namen.

V odboru za spomenik pp. Ladislavu Florentinu Hrovatu so gg. Srečko Malenšek, Josip Smolnikar, Jernej Hribar, Janez Zavašnik in gdč. Pavlina Rusova. Želimo obilo uspeha!

Občinske volitve v Celovcu so bile v soboto zaključene z volitvijo v prvem razredu. Od 459 volitvev jih je prišlo 188 ki so s 130 do 177 glasovi izvolili predlagane liberalne kandidate Metnitza, Kratterja in Lochsa.

— **Slovesnost na čast o. kr. okrajnemu glavarju baronu Rechbachu.** Iz Postojne, dne 1. maja. Včeraj praznovala je Postojna imenovanje gospoda Viljema barona Rechbacha okrajnim glavarjem. Večer, ki se je moral prirediti radi odsotnosti našega novega gospoda glavarja nekaj dni pozneje,

ostal bode gotovo vsem udeležencem v trajnem spominu. Pozdravil je imenom uradništva gospoda glavarja najpreje gospod komisar dr. Plshofer, sledile so napitnice občine postojnske in trga postojnskega po g. Antonu Ditrihu, duhovščine po gospodu dekanu Franu Gorniku ter učiteljstva po gosp. šolskem nadzorniku Ivanu Thuma. — Gospod glavar Viljem baron Rechbach se je v izbranih besedah zahvalil za prirejani mu večer obljubljač, da bode vedno deloval v prid in korist okraja postojnskega in posebno trga postojnskega, ter izrazil svoje veselje, da si je v kljub svojemu kratkemu bivanju v Postojni že pridobil občne simpatije celega okraja. Postojnski salonski orkester, ki šteje sedaj 19 članov, od katerih svira 7 violino, skrbel je tudi za prijetno zabavo gostov s petjem in glasbo. Ni treba omenjati točk in komičnih prizorov, katere nam je naš salonski orkester z znano virtuoznostjo proizvajal; omeniti pa moramo, da se je posebno go spodična Milena Lavrenčičeva odlikovala v solih v Jungmanovem »Heimweh« in Alardovem valčku na goslih pod spremljevanjem gospoda kapelnika Kubišta. Gospodična Novakova pokazala se nam je zopet kot izborna pevka ter nam je med drugimi točkami zapela pesmi »Nezakonska mati« in »Rože je na vrtu plesa«. Neprčakovano iznenadil nas je gost iz Litije g. Ivan Ditrich, c. kr. davčni oficial, s svojimi samospevi Vilbarjevi »Ukazie« in Ipavčevim »Ce na poljanah rosa pada« — na kar je itak že obče znani naš priljubljeni kapelnik nam se z avrali solo na gosli »Polonaise« znanega komponista Vinyavskega. Priznati moramo, da je večer dobro vspel.

— **Pogreb g. Kerčona.** Iz Predoselj se nam poroča: Kako tesno je naše dobro ljudstvo združeno s svojim dušnim pastirjem, videli smo preteklo sredo, ko je bil pogreb pokojnega gospoda Jožefa Kerčona, ki je bil le nekaj dni manj nego 39 let župnik tukajšnje župnije. Pogreba so se vdeležili malo da ne vsi župljani, pa tudi iz sosednih župnij, zlasti iz bližnjega Kranja, jih je mnogo prihitelo izkazati zadnjo čast pokojniku, ki je bil vsled svoje izredne pobožnosti in svetosti ter posebne ljubeznivosti znan daleč naokrog. Med domači Marijini družbi so se z zastavo vdeležile tudi zastopnice Marijine družbe iz Škofje Loke, kjer je pokojnik že pred štiri-desetimi leti kot nunski katehet ustanovil prvo dekliško Marijino družbo na Kranjskem. Ko je moški pevski zbor odpel miločno »Oj z Bogom, draga duša«, vzdignili so cerkveni ključarji rakev — in pomikal se je v cerkev dolgi — žalostni sprevod, ki ga je vodil veleč. g. dekan Koblar v spremstvu 26 duhovnikov. Po opravljenih slovesnih zadržanih se je gospod dekan Koblar s kratkimi besedami poslovil od rajnega gospoda Jožefa. Potruditi se je moral č. g. govornik, da je vsaj nekoliko zadržaval solze navzočim poslušalcem. Povdarjal je, kako se je ranjki trudil skozi celo svoje življenje, da pridobi mladino za ljubezen do Marije in do Jezusa v najsvetejšem zakramentu, živo prepričan, da ravno v tem je rešitev mladih ljudi, ki so na razpotju. Po končani slovesni črni sv. maši je veleč. g. kanonik Sajovic opravil nagrobne molitve v cerkvi in ob grobu — pevi so zapeli še dve žalostinki, na to pa so zagrebli moža-svetnika, ki ga tukajšnji župljani ne bodo pozabili. On je šel v boljši svet, sadovi truda njegovega pa bodo še prihodnjim rodovom pričali, kaj je ljudstvu vnet katoliški duhovnik, kakor je bil ranjki gospod Jožef.

— **Iz Gorice** se poroča, da so prijeli odstavljene ga duhovnika Perinčiča, katerega dolže nepravni činov. Perinčič je bil od knezoškofijskega ordinarijata že dvakrat kaznovan. »Gorica« piše o tem: »Vsa čast, duhovščina v mestu in na deželi je radi tega dogodka, ako je resničen, skrajno vžaljena in zahteva, da se dotičnika ostro kaznuje. Žalostno je, kako nekateri z javnim pohujšanjem vničujejo delo in trud svojih »obratov. Temu treba konec storiti!« — Liberalni listi se škandalizirajo nad njim, a ti so vendar pred kratkim še to, kar jim je pri Perinčiču greh, pri sebi proglasili kot dovoljeno!

— **Strela.** V Mateni je včeraj ponoči tresčilo v Cukov hlev in ga užgalo, ki je pogorel do tal. Strela je tudi ubila eno žrebe.

— **Mesečni meteorološki pregled.** Minoli mesec mali traven bil je zelo hladen in vetroven. — Opazovanja na toplomeru dajo povprek v Celsiusjevih stopnjah: ob sedmih zjutraj 4.0 stopinj, ob dveh popoldne 11.1 stopinj, ob devetih zvečer 6.1 stopinj, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca 7.1 stopinj, za 2.6 stopinj pod normalom. — Opazovanja na tlakomeru dajo 730.1 mm. kot srednji zračni tlak, za 5.9 mm. pod normalom. — Modrih dni bilo je 12; padavina, dež in dvakrat sneg, znaša 137.7 milimetrov. — Med vetrovi je jugozahodni daleč presegal druga.

— **Porotno zasedanje v Gorici.** Dne 23. junija t. l. otvori se zopet porotno zasedanje v Gorici.

— **Električna razsvetljava v Gorici.** Dela za električno razsvetljava po

mestu, kandelabri in drugo, je skoro gotovo; sedaj se čaka le še na popolno dogradbo poslopja. To pa bo haje tudi gotovo tje sredi meseca maja, tako da pridemo potem v kratkem do »električne razsvetljave« do mesta.

— **Most čez Sočo pri Barki** bo v kratkem popolnoma izgotovljen. Poti za pešce ob strani mosta bosta izvršeni tekom kakih 14 dni, tako da do konca meseca maja bo most odprt promet. Sedaj je prišel v Gorico inženir Hafner iz ministerstva ogledat si most pred izročitvijo prometu.

— **Otrok umri vsled opeklin.** Triletni otrok Lutmanov z Vogerskega je bil prišel preblizu ognja ter se je opekli in vsled opeklin umrl po 14 dneh. Komisija je konstatovala na tamkajšnjem pokopališču, da je otrok umrl res le vsled opeklin.

— **Umrla** je v soboto popoldne na Dunaju v dobi 22 let gospica Emica Krusič, hči računskega (ficiala) dunajskega mestnega knjigovodstva g. Vinka Krušiča. Pokopali so jo danes popoldne ob 3. uri na osrednjem pokopališču. N. p. v. m. — Umrl je Anton Velušček, župnik pri sv. Petru na Vašnjah na Koroškem blizu Velikovca ter je bil pokopan 24. aprila. Rajnik je bil rojen 23. decembra 1857 v Podkrajju doljenjske župnije v Brdih.

— **Nova poštna nabiralnica.** Pri Sv. Gregorju se je s 1. majem otvorila c. kr. poštna nabiralnica, ki ima v pondeljek, sredo in soboto popoldne zvezo s c. kr. pošt-nim uradom na Ortočku.

— **»Narodni dom«** namerava zgraditi posojilnica in hranilnica v Podgradu v Istri. Opozarjamo na zadevni stavbeni razpis mej današnjimi oglasi.

— **Prvi maj v Trstu.** Spreveda delavcev v Trstu se je 1. maja vdeležilo 8 do 10.000 ljudi in blizu toliko gledalcev ob straneh.

— **V Gradcu** je umrl odličen glasbenik, duhovnik in profesor veronauka J. E. Haimesy.

— **V Oseku** so bili pred okrajnim sodiščem obsojeni gg.: dr. Lorkovič na 50 K, Wilder na 20 K in dr. Kovačević na 30 K, ker so »čutili shod« po § 2.

— **Željni c. kr. davčnega kontrolorja.** V Štanjaju je nekdo natresl po tleh žebelj — ne v veselje kolesarjev, oziroma v varnost njihovih koles. Taka zabava je že nekoliko čudna, a je tudi brezvestna z ozirom na otroke, ki hodijo bosonogi okoli. Še zanimiveje pa je, da so storilca zasledili v osebi c. kr. davčnega kontrolorja...! Stvar utegne prinesiti nekoliko neprijetnosti gospodu kontrolorju. Zato pa je najinteresantnejše to, da neki gospodje v Štanjaju nabirajo sedaj podpise za ovacijsko izjavo »proganjanemu« trosilcu žebeljev pod kolesa kolesarjev.

— **Slana na Goriškem** Skoda, katero je napravila slana 19. in 10. aprila na poljskih pridelkih, se bode cenila na zemljiščih, ki spadajo pod goriško mestno občino, prihodnje sredo dne 6. maja.

Ljubljanske novice.

— **Profesor Simon Rutar** zgorel. Na prav žalosten način se je danes ponoči ponesrečil profesor Simon Rutar. Doma v svojem stanovanju v II. nadstropju Mediatove hiše na Dunajski cesti št. 19 našli so ga med zunanji in notranji vratni na nekem zaboji sedečega in mrtvega. Bil je skoraj po celem životu ožgan in opečen. Prišel je bil okoli 10. ure ponoči iz »Narodnega doma« domov in je šel v sobo, kjer je odložil površno suktnjo, spodnjo suktnjo in telovnik in na to je šel na stranišče z gorečo svečo. Tukaj je postavil luč poleg sebe toda preblizo tako, da se mu je vžgala srajca in je začela goreti. Nesrečnež je sicer trgal srajco raz sebe in se je pri tem na rokah opekli, a v strahu ni mogel dovolj hitro srajco strgati raz sebe in tako se je tudi vnela »maja« ki jo je imel na sebi in ta in platnena srajca in hlače do kolen so zgorele na njem. V stranišču in na hodniku med stanovanjem ležali so kosci sezgane obleke in so bili na tleh sledovi krvi, katero je zapustil ponesrečenec za seboj, ko je hotel iti v sobo, toda bolečine je moral imeti tako hude, da je popolno obnemogel in pri vratih se vsedel na zaboj. Obleko je bil takrat razen hlače že vso raztrgal raz sebe in ni ista takrat več gorela, ko je prišel med vrata in obnemogel. Kakor je policijski zdravnik dr. Illner konstatiral, umrl je Rutar na zadobljanih opeklinah, ki so bile tako hude, da se je meso kar luščilo. Truplo ponesrečenca so pripeljali v mrtvašnico pri sv. Krištofu. Ranjki je imel kot profesor do septembra t. l. dopust. So-sedje niso o strašnem dogodku do danes zjutraj nič opazili. Simon Rutar je bil 52 let star. Pogreb bo jutri ob 5 uri popoldne.

— **Občinski svet.** Na dnevnem redu jutrišnje redne seje občinskega sveta je med drugim: Poročila personalnega in pravnega odseka o dopisu mestne hranilnice ljubljanske glede odobritve nekaterih dovoljenih posojil po 4¹/₂ odatotka; o prošnji posestnice Josipine Ronner za opustitev zastavne pra-

vice glede 3odstotnega posojila 2000 kron; o prošnji Ivana Hibscherja za zagotovilo sprejema v domovinsko zvezo mestne občine ljubljanske in o prošnji Lovro Kržeta za zemljišnji izbris služnosti glede kopanja ilovice. Poročilo istega odseka o izidu letošnjih dopolnilnih volitev v občinski svet; volitev podžupana in volitev osmih stalnih odsekov. — Finančnega odseka poročila: v zadevi odkupa sveta Perdanovih dedičev (ob Dimobranski cesti), o prošnji M. Sokliča, da bi se mu pustil v najemu svet, ki ga ima na trgu pred konjušnico odstopiti v regulacijske namene; o škontraciji mestne blagajne dne 24. marca letos; o dopisu trgovske in obrtne zbornice v zadevi potrebnega razširjenja uradnih prostorov; o ponudbi družbe sv. Cirila in Metoda za odkup knjižnice pokojnega dekana Ivana Vesela. Poročila policijskega odseka o procnji tukajšnje podružnice splošnega avstrijskega farmacevtskega društva za ustanovitev dveh novih lekarn v Ljubljani; o delovanju prostovoljnega gasilnega društva in rešilne postaje v prvem četrtletju 1903; o oddaji izpraznjevanja grebeniških jam v topničarski vojašnici za leto 1903 in 1904. Direktorija mestne elektrarne: poročilo o prošnji nekoga uslužbenca za nagrado za izvenredno delo; direktorija mestnega užitninskega zakupa za izredne podpore; o vseh užitninskega zakupa v letu 1902. Poročilo stavbnega odseka: o parcelaciji sveta slovenskega delavskega stavbnega društva pred Kolesarjevo; o odplačilu stavbne družbe »Union« na Dunaju za poprave v topničarski vojašnici; o parcelaciji mestnega sveta za poslopjem jahalniškega društva na Vrtači; o uravnavi Miklošičeve ceste ob frančiškanski cerkvi; o razdelitvi sveta H. Delcotteve za stavbišča. Šolskega odseka poročilo o ustanovitvi nove mestne slovenske dekliške osemrazrednice. Regulačnega odseka poročilo o ponudbi Ivana Grajčarja glede nakupa hiše št. 15 v Vegovih ulicah. Ako dnevni red ta dan ne bo rešen, se bo seja v sredo dne 6. maja ob isti uri nadaljevala.

— **Velik požar v tovarni g. Karola Pollaka.** V noči od 2. na 3. t. m. ob drugi uri je začelo goreti v Pollakovi tovarni na sv. Petra cesti. Ogenj so zapazili trije policijski stražniki, ki so prihiteli k tovarni in poklicali najpopred hišnika, da je odprl tovarniška vrata in zavaroval psa, ki hodita prosta po dvorišču, da bi ne bila napadala gasilcev, ki so bili tudi takoj obveščeni in so prišli s svojim načelnikom g. Ludovikom Stricelnom na pogorišče in začeli gasiti. Okolnosti, da ni bilo vetra in da je bila požarna bramba takoj na mestu in je z vsem naporom delovala, se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil na vse tovarniško poslopje in se je omejil le na šupo, v kateri je bilo čreslo. Ogenj je nastal najbrže vsled tega, ker se je v stroju, s katerim se melje čreslo, na kaki trdi stvari užgala iskra in podžgala čreslo, katero je telelo, dokler ni ogenj dobil duška in vplemenil poslopje. Škoda znaša približno štiri-deset tisoč kron. Poslopje je bilo zavarovano pri banki »Slaviji«. Na pogorišče so bili prišli tudi oddelki 17. in 27. pešpolka in bramborci in orožniki, ki so s policijo vred zastražili tovarniško poslopje in skrbeli za red in varnost imetelja. Vode se je pri gašenju iz mestnega rezervoirja porabilo 15 centimetrov.

— **Klasifikacija konj** za II. in III. okraj se je vršila danes dopoldne. Izmed 193 konj je bilo 65 potrjenih za ježo, topničarstvo in tren.

— **Ponesrečeni vojak** Prostaku 27 brambovskega pešpolka Ivanu Potočniku padel je v soboto zvečer na Dunajski cesti sod s 341 litri vina na levo nogo in mu je pod kolenom zlomil. Potočnik je peljal vino s kolo-dvora na dvokolesnem vozičku in je bil zapeljal preveč na stran ceste, tako da je prišel voz v strugo in se prevrnil na njega. Ponesrečenca so prepeljali z rešilnim vozom v vojsko bolnico.

— **Nemška organizacija** Zenska podružnica »Südmärke« se ustanovi v Ljubljani. Zgraditi hoče dom za nemški otroški vrtec.

— **Pokopali** so danes popoldne g. Avgusta Jaka, tovarniškega knjigovodja, ki je umrl v 61. letu svoje dobe. Bil je knjigovodja in popotnik pri tvrdki Seemann, kateri je služil 19 let. Ko je bil zadnji čas nekoliko bolehen, ga je tvrdka Seemann ena d o m a odpustila iz službe. To pač ni lepo, da se z onemoglim uslužbencem, ki je bil dolgo let duša obrta, tako postopa. Tako postopanje zasluži odločno javno grajo in obsojdo!

— **Laški delavci** so imeli včeraj zjutraj v Križevniški cerkvi službo božjo z laškimi cerkvenim govorom. Navzočih jih je bilo okoli 200 delavcev.

— **Na južnem kolodvoru** so bile v minulem tednu najdene sledeče reči: 1 škatlja z manšetami in ovratniki in 2 telovnika.

— **Zaprli** so bivšega zavarovalnega agenta Franca Hauptmana iz Trsta, kateri se je potikal po Ljubljani in je po prodajalnicah goljufal. Dne 30. aprila je izvalil Ani Goldstein Pod trančo dve kukali in v Kobličevi prodajalnici je vzal na izbero solčnik in dežnik. Kukali je takoj prodal stari-

narjem, solčnik in dežnik pa je nesel nekam na Glince. Seveda teh reči v prodajalnicah ni plačal. Bil je že zaradi enakih goljufij kaznovan in sedaj bode zopet. Policija, ki je prišla njegovim goljufijam na sled, ga je prijela in izročila dež. sodnji.

— **Najdeni dežnik.** Dne 2 t. m. zvečer je bil na pokopališču pri sv. Krištofu najden črn svilnat dežnik.

— **Tatvine.** Ani Udušek, stanujoči v Koli-zeju na Marije Terezije cesti, je neznan tat ukradel iz stanovanja zlat prstan. — Kramarjevemu hlapcu Matiji Spenko je bila danes po noči ukradena iz telovnika v hlevu nikelnasta ura. — Dne 1. t. m. ob 1/8. uri zvečer je bila posestnica Mariji Tomc v Streliških ulicah šte. 10 v šentpeterski cerkvi ukradena denarnica, v kateri je imela približno deset kron denarja in dva zlata prstana.

— **Žensko telovadno društvo** v Ljubljani je priredilo včeraj ob 11. uri popoldne v telovadnici »Narodnega doma« telovadno skupnjo, pri kateri je nastopilo pod vodstvom vaditeljice gospodične Josipine Kajzeljeve 48 telovadk, katerim so predelovale v I. vrsti gospodični J e b a č i n i n K a v č n i k, v II. vrsti pa gospodični S v e t e k i n K a č i č. Pri proizvajanju je sodelovala vojaška godba in sicer so nastopile telovadke v sledečem vzporodu: 1. I. oddelek: proste vaje. 2. Telovadba na orodju: I. vrsta: konj na šir, miza na šir. II. vrsta: bradlja, konj vzdolž. 3. Vajo s palicami. 4. II. oddelek: proste vaje. Zlasti mnogo zanimanja so vzbudile težko sestavljene poslednje proste vaje. Voditeljici gđc. Kajzeljevi je bila poklonjena od ljubljanskih dam košarica s cvetjem, odbor ljubljanskega »Sokola« pa ji je izročil krasen šopek s trakovi.

— **V tujino.** Včeraj ponoči se je odpeljalo v Ameriko 188 oseb s Hrvaškega. Na južnem kolodvoru je bil neki fant prijel, ker še ni bil vojaščine prost in je hotel brez dovoljenja se izseliti v Ameriko.

Izpred sodišča.

— **Kasacijsko sodišče** je potrdilo razsodbo ljubljanskega porotnega sodišča, po kateri je bil g. dr. Evgen Lampè v zadevi dr. Ferjančičevi obsojen v šestmesečen zapor.

Balkan.

— **Veliko pozornost** vse Evrope obradajo sedaj naše zadnji dogodki v Solunu. Dejstvo, da so taki atentati mogoči takorekro pred vrati Carigrada, jasno kaže vso onemoglost sultanove vlade. Ni čuda torej, da so se velevlasti, ki so doslej držale nekako križema roke, jele nekoliko bolj brigati za dogodke na Balkanu ter sta Avstro Ogrska in Italija že poslali pred Solun nekaj svojih vojnih ladij. Brezdvomno storita isto tudi Nemčija in Francija, ki sta pri dogodku v Solunu bili najbolj interesovani.

— **Atentati revolucionarjev.** V Solunu so se zgodili prošle dni atentati, kateri nam odkrivajo žalostno istino, da so v Makedoniji revolucionarni elementi vzrasli do take moči, da je že v največji nevarnosti življenje in premoženje prebivalstva. Ni dvoma, da izvirajo ti atentati od bolgarskih odborov. To bo vplivalo na velevlasti v tem smislu, da bodo odvzele svojo pomoč krščanskemu, zlasti bolgarskemu prebivalstvu in bodo zopet varovale Turčijo. Turška vlada je tudi že v resnici izdala okrožnico do vseh vlad, v kateri jim naznanja, kaj se je zgodilo. Sicer še ni proglašen preki sod v Solunu, a gotovo je, da se to čimpreje zgodi. Za zdaj je vlada tje poslala nove vojaške čete.

— **Atentat na Otomansko banko.** Dne 30. aprila proti večeru je začela goreti Otomanska banka v Solunu. Atentat so izvršili revolucionarji, kateri so se v treh oddelkih približali. V trenutku, ko se je začel požar, so videli ljudje, kako so metali bombe. Dva izmed revolucionarjev sta bila od bomb ubita, tri so aretirali. Ubit je en vojak in eden, ki je gledal. Ranjenih je mnogo, tudi nekaj Nemcev, kateri so v hiši imeli svoje klubove prostore. Izmed bančnih uradnikov ni noben ranjen. Osnovatelj tega atentata je bolgarski učitelj Yorghis. Hotel je zbežati po železnici v Skoplje, a so ga vjeli, pritrali nazaj v Solun in izročili sodišču. — Storilo se je vse, da se požar ne razširi po celem mestu. Ob pol 7. uri zvečer so požar pogasili, a skoro vsa palača Otomanske banke razen majhnega preostalega dela je deloma razrušena, deloma požgana. — Iz Sofije se javlja, da so pri tem atentatu porabili 50 kg. dinamita. Prinesli so ga iz kleti nasprotne hiše po prečoru pod cesto.

— **Dinamitni atentat na glavno pošto** v Solunu. Revolucionarji so hoteli razgnati tudi glavno pošto poslopje v Solunu, a so jim to zabilili.

— **Novi nameravani napadi.** Nekateri člani makedonskega odbora so izpovedali, da odbor namerava še nove napade, mej drugim v Carigradu na vladno palačo, poslaniška in konzulatna poslopja, zunanje pošte in banke. Vsled tega se stražijo vsa

omenjena poslopja in je prepovedan vhod v Carigrad vsem Makedoncem in Bolgarom, ondi nastanjene pa skrbno nadzorujejo. Posebno veliki nemiri se napovedujejo na 6. t. m. Obsedno stanje za Solun sedaj še ni proglašeno, pač pa je ustanovljeno izjemno vojno sodišče. Atentati se napovedujejo tudi v Skoplju in Drinopolju.

Bitka med Bolgari in Turki. Dne 25. aprila sta se spoprijela oddelka Turkov in Bolgarov 10 kilometrov od Kravje v vilajetu skopeljskem. Ubiti so štiri Bolgari, šestnajst je ranjenih. Turki so izgubili dva moža.

Atentat na ladijo. V torek je na ladiji »Guadalquivir«, ki je plula iz Soluna proti Carigradu, nastal nakrat požar. Preiskava je pokazala, da je nastal po eksploziji bombe. To je čin makedonskega odpora. Turki poročajo, da so že dobili pravega krivca.

Morilcakov konzul Sčerbine. Albanca Ibrahima je vojno sodišče v Carigradu obsodilo na smrt. Na to vest je pa ruski car izrazil željo, da se zločinec ne kaznuje s smrtjo. Nato je odgovoril sultan, da se pokorava velikodušni volji carjevi in da je odredil za Ibrahima dosmrtno prisilno delo.

Krvavo klanje v Solunu. Berlinski zunanji urad je izvedel iz Soluna, da so Turki napadli povzročitelje atentata, Bolgare, ter da je bilo tem povodom pravo klanje. Prvotno poročilo, da bi bilo v tem boju ubitih do 150 oseb, se oficijelno demantira in trdi, da je padlo le do 30 oseb. Prijeli so doslej kakih 100 napadovalec.

O dohodu avstrijskega brodivja pravijo listi, da ima isto le namen varovati interese avstro-ogrskih podanikov v Solunu in jim dati potrebno zavetje. Proti Turčiji se za sedaj še ničesar ne namerava. Brodivju poveljuje kontre-admiral Kneissler. Poleg navedenih štirih ladij je došla tje tudi »Budapest«.

Avstro-ruski ultimatum. Ruski poslanik Sinowjew je v soboto izročil sultanu nekaj ultimatum, v katerem grozi Turčiji s prodiranjem avstrijskih čet v Novi Bazar, in izkrcanjem pomorsčakov v Solunu.

Ukaz sultanove vlade. Civilnim in vojaškim oblastvom v Solunu je dala vlada strog ukaz, naj energično skrbe za mir ter takoj ubijejo napadalce in upornike, vse sumljive pa aretirajo. Proti tujcem naj se postopa brez vsake strogosti in se jim mora zagotoviti popolna varnost.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Glavna kartuzijanska naselbina je sedaj v Pinerolo blizu Turina. — Velik štrajk. V New Yorku je ustavilo delo kakih 30.000 delavcev, med njimi največ Italijanov. Tudi iz drugih krajev se poroča o štrajkih za dosego povišanja plačil. — Neareča na železnici. Na kolodvoru Fridrichstrasse v Berlinu je eden vlakov zavozil v drug vlak. Ena oseba je bila ubita in več ranjenih. — Štrajki in aretovanja. Delavce, uslužbene pri gradnji neke hiše v lvovskem predmestju, je ena gruča delavcev, ki ne delajo, prisilila v to, da so nehali delati in jih je spodila z lice mesta. Orožniki so ob asistenci vojakov prijeli šestorico kolovodij ter jih izročili deželnemu sodišču. — Zakon sestropne žene je dovolila angleška posl. zbornica s 164 proti 94 glasovom. — Mačeha morilka. V Černovici so našli umorjeno 17letno Anastazijo Fedorovo. Sumljivo umora so prijeli njeno mačeho in hlapca.

Telefonska in brzojavna poročila.

Maribor, 2. maja. Celjski župan Rakusch se je pripeljal z dvema mestnima odbornikoma semkaj, bil na kolodvoru od tukajšnjih nemško-nacionalnih sodnijskih uradnikov prisrčno sprejet in je z njimi celo popoldne živahno konferiral. Tukaj je razširjeno mnenje, da se posvetujejo zaradi različnih tožb, proizročeni po brežiških nemirih.

Dunaj, 4. maja. Od avstrijske eskadre v Solunu se bo izkrčalo 700 mornarjev. Ako se bo pokazalo, da so dinamični napadi pričetek velike revolucionarne akcije, priplovejo pred

Solun še štiri avstrijske torpedne križarke s 1100 možmi in vojna ladija »Arpad« s 700 možmi.

Dunaj, 4. maja. »Ostdeutsche Rundschau« je prešla v last Viljema Schultze in tovarišev.

Dunaj, 4. maja. Danes se je mudil tu galski cesarski namestnik grof Pininski ter se je z ministerskim predsednikom razgovarjal o imenovanju novega cesarskega namestnika za Galicijo.

Dunaj, 4. maja. Soproga umirovljenega admirala Eberana se je vrgla pod vlak cestne železnice in bila povožena do smrti.

Dunaj, 4. maja. Češki listi razpravljajo o parlamentarnem položaju zopet jako pesimistično. Nek mladočeški poslanec pravi v »Hlas Naroda« da vsled Körberjevega preziranja češkega naroda bodo češki poslanci prisiljeni pričeti z obstrukcijo.

Dunaj, 4. maja. Grofica Štefanija Lonyay je bila pet četrt ure pri cesarju v avdijenci. Cesar je tudi obiskal grofa in grofice v hotelu.

Olomuc, 4. maja. »Pozor« in »Sel-sky Listy« sta napadla nadškofa Kohna, češ, da je hotel dominikane Strnada zapeljati k prekršenju spovedne molčečnosti. Uvede se preiskava, na podlagi katere dobita lista odgovor.

Inomost, 4. maja. Vlada ustanovi tu samostojno pravno laško akademijo.

Carigrad, 4. maja. V Anatoliji so se pričeli nemiri radi krutega iztirjevanja davkov.

Beligrad, 4. maja. Iz Epira prihajajo žalostne vesti. Albansko prebivalstvo je zapustilo vasi in hodi lačno okolu. Pred ruskim konzulatom v Janini stoji na stotine kmetov, ki so od lakote popolnoma opešani in čakajo pomoči.

Petrograd, 4. maja. Rusija je pri turški vladi odločno zahtevala, naj se kompromitirani vodje Albancev zaoro in nemirnim albanskim rodovom takoj odvzame orožje.

London, 4. maja. Tu so bile dopoldne razširjene vesti, da se je na kralja Edvarda v Parizu izvršil atentat. Uradno se to taji.

Berlin, 4. maja. V obližju Berlina so dobili v vodi skupaj zvezani trupli rodbine Mumert, kateri so že dlje časa pogrešali.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
2	9 zveč.	729,3	13,2	sl. sever	obl.	
3	7 zjutr.	729,3	11,3	sl. jzrah.	pol obl.	2,4
	2. popol.	727,2	24,0	sl. juz		
3	9. zveč.	729,5	13,6	sr. sever	dež	
4	7. zjutr.	727,5	12,0	sl. jzrah.	pol. obl.	8,3
	2. popol.	727,1	16,4	p. m. jzrah.	del jasno	

Srednja temperatura sobote 13,1° norm. 12,6°
Srednja temperatura nedelje 16,3°, normale, 12,4

603 1-1

„Slovenska Matica“ naznanja vsem družverikom pretužno vest da je njen mnogoletni odbornik ustanovnik in neumorni so-trudnik, gospod

Simon Rutar

o. kr. gimn. profesor, konservator centralne komisije za ohranitev umetnin in zgodovinskih spomenikov, slovenski pisatelj itd. itd.

sinoči ob enajstih v 52 letu umrl
Pokojnikov pogreb bo jutri, dne 5. maja t. l. ob petih popoldne iz mrtvašnice pri sv. Kristofu.

V Ljubljani, dne 4. maja 1903.

Zahvala.

604 1-1

Za mnoge dokaze prisrčnega sočutja ob času boleznj in smrti naše preljube in nepozabne hčere, oziroma sestre, svakinje in tete gospodičae

Marice Majaron, gojenke IV. l. pripravnice,

izrekamo prisrčno zahvalo št. domači duhovščini za tolažne posete v boleznj, dalje vsem onim, ki so prišli od blizu in daleč in so s svojo vdeležbo žalno slavnost dokaj povišali, kakor tudi darovateljem krasnih vencev in domačemu učitelstvu za častno spremstvo s šolsko mladino. Posebno topla zahvala pa bodi izrečena gg. pripravnikom za krasno ganljivo petje ter velečastnemu g. profesorju Kržiču, ki se je z gospodičama gojenkami IV. l., součenkami umrle, izvolil pogreba vdeležiti.

Obenem bodi vsem prijateljem, znancem in sorodnikom iskrena zahvala za izražena sočutja.

V Borovnici, dne 1. maja 1903.

Žalujejoči ostali.

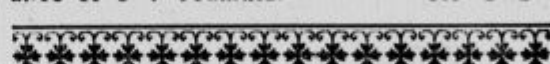

Skoro nova lična, pritlična

hiša,

v kateri je petero stanovanj, se radi prese-ltve ceno proda.

Več se izve pri lastniku, Ravniharjeve ulice št 9 v Vodmatu. 605 2-1

606 3-1

Služba

cerkvenika in organista

pri dekanjsko-župni cerkvi v Šmariji pri Ljubljani je nastopiti takoj.

Oglasiti se je pri župnem uradu.

Rajko Mlejnik

c. k. davčni pristav

Emilija Mlejnik roj. Cerovšek poročena.

Radovljica, dne 4. majnika 1903.

Mesto vsacega družega obvestila.

1-1

Preoddaja trgovine.

Vljudno naznanjam svojim p. n. dolgoletnim, zvestim kupcem, da sem že 70 let obstoječo svojo

trgovino z galanterijami in tapetami

prodal
gospodični Blanki Nemezc.

Zahvaljujoč se za vso meni prijazno skazovano naklonjenost, prosim prav toplo, da se meni dano zaupanje blagovoljno skazuje tudi moji naslednici.

S spoštovanjem

Karol Karinger.

Ozira se na predstojče naznanilo si jemljem čast sporočiti, da sem bila skozi 19 let poslovodkinja v jedni tukajšnjih prvih trgovin z galanterijami in igračami. V tem času sem si pridobila zadostno znanja da bom mogla zadostiti vsem zahtevam take trgovine.

Obljubim, da se bodem trudila vsestransko zadovoljiti svoje p. n. odjemalce ter se priporočam z vsem spoštovanjem

572 3-3

V Ljubljani, dne 30. aprila 1903.

Blanka Nemezc,

Mestni trg št 8.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih dravnih papirjev, srečk, denarjev itd. Eavarovanje za zube pri šrebanjih, pri iztrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako šrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba

„MERCUR“

1, Wollzeile 10 in 13, Dunaj, 1, Strobelsgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 192